

بررسی نقش کشت گلخانه ای در توسعه روستایی با تأکید بر بُعد اقتصادی (مورد مطالعه: دهستان تنکمان (استان البرز))

پارساالتیامی نیا^۱، گیتی صلاحی اصفهانی^۲، سمیرا پورجعفر^۳، زهرا سیاحی^۴

^۱ کارشناسی ارشد برنامه ریزی روستایی،

^۲ استادیار جغرافیا، دانشگاه پیام نور، ایران.

^۳ کارشناسی ارشد برنامه ریزی روستایی

^۴ کارشناسی ارشد برنامه ریزی روستایی

نام و نشانی ایمیل نویسنده مسئول:

نام و نام خانوادگی: پارسا التیامی نیا

eltyami.parsa129@yahoo.com

چکیده

افزایش جمعیت و نیاز روز افزون به مواد غذایی، در کنار ریسک بالای کشاورزی به دلیل فقدان برنامه ریزی مدون، در ایران مسئله مهمی است که باید برای یافتن اراضی مستعد کشت و نیز استفاده ی بهینه از عوامل و امکانات موجود برای افزایش بازده تولید، مورد توجه واقع شود. ایجاد گلخانه ها برای تولید محصولات کشاورزی به دلیل امکان کنترل عوامل تأثیر گذار محیط همچون تغییرات دمایی، جلوگیری از پدیده های سرمازدگی و گرمزدگی و همچنین استفاده ی بهینه از منابع آب و خاک، نیز امکان کاربرد مناسب کود و سم و در نهایت تولید در خارج از شرایط زمانی، جایگاه ویژه ای به این نوع از تولید داده است. بر همین اساس، این پژوهش به بررسی نقش کشت گلخانه ای در توسعه روستایی با تأکید بر بُعد اقتصادی در استان البرز با بررسی دهستان تنکمان صورت پذیرفت. این پژوهش به صورت توصیفی- تحلیلی بوده و از دو روش اسنادی و پیمایشی استفاده شده است. در روش پیمایشی با تهیه دو پرسشنامه در بین روستاییان و مدیران روستایی صورت گرفت. در توزیع پرسشنامه ها از روش رتبه - میزان استفاده گردیده و با بررسی هفت روستا از دهستان تنکمان با انتخاب ۱۰ درصد جمعیت هر روستا در نظر گرفته شده است در مجموع با براساس فرمول کوکران ۲۷۸ پرسشنامه توزیع گردید. جهت تجزیه و تحلیل آماری نیز از نرم افزار SPSS استفاده گردید. نتایج پژوهش گویای اینست، کشت گلخانه ای در دهستان تنکمان، نقش بارز و شایانی در اقتصاد و توسعه روستایی منطقه داشته و باعث ارتقای کیفیت زندگی این منطقه گردیده و همچنین زمینه پایداری منطقه را فراهم آورده است.

واژگان کلیدی: گلخانه، تغییرات دمایی، توسعه روستایی، استان البرز، بُعد اقتصادی، کیفیت زندگی.

مقدمه

از اوایل قرن بیستم و با شکل گیری سامانه ای از کشاورزی که امروزه، کشاورزی رایج خوانده میشود، نگرانیهای گوناگونی نسبت به پیامدهای این سامانه ابراز شد. این دغدغه ها در میانه های سده ی گذشته و با کاربرد بیش از حد نهاده های برون مزرعه ای، به ویژه

کودها و آفتکش های شیمیایی مصنوعی، افزایش یافت و تنشها برای یافتن رهیافتهای جایگزین شدت گرفت که در نهایت به پیدایش مفهوم کشاورزی پایدار منجر شد. [۱] تفکر کشاورزی پایدار ناشی از اصل حفظ و نگهداری منابع و سرمایه های کمی و کیفی طبیعت است. براساس این دیدگاه، در نسلهای آینده نیز باید بتوانند به اندازه ی نسل حاضر از منابع طبیعی بهره مند شوند. [۲] چند سال گذشته بحث کشاورزی پایدار به طور عام و کشاورزی ارگانیک که شاخه ای از کشاورزی پایدار است به طور خاص مورد توجه محافل دانشگاهی و مجامع سیاستگذاری و تصمیم گیری کشاورزی ایران قرار گرفته است. کشاورزی ارگانیک، رهیافتی در کشاورزی است که هدف آن ایجاد پایداری همه جانبه ی انسانی، زیست محیطی و اقتصادی در سامانه ی تولید اشاره دارد که تمامی مؤلفه ها مانند مواد معدنی، خاک، مواد آلی، « مزرعه به عنوان یک موجود زنده » کشاورزی است و به مفهوم ریز موجودات، حشرات، گیاهان، دامها و انسان را در برمی گیرد و موجب ایجاد یک کلیت یکپارچه، خود تنظیم و پایدار میشود. [۱]

امروزه تأثیر و اهمیت توسعه روستایی مبنی بر توسعه فعالیتهای کشاورزی بر توسعه اقتصاد کشور برکسی پوشیده نیست. نیاز بخشهای مختلف اقتصادی کشور به کشاورزی روستایی واقعیتی است که اگر مورد بی توجهی قرار گیرد لطمه بزرگی بر روند رشد و توسعه کشور خواهد زد. قبول اهمیت توسعه ی فعالیتهای روستایی در اقتصاد فعلی و آینده کشور و نیاز به درآمدهای ارزی حاصل از آن و استفاده از تولیدات این بخش برای مصرف داخلی، ضرورت توجه به بخش کشاورزی را امری مسلم مینماید. بهره گیری از توانمندیهای این بخش میتواند کشور را در تحقق اهداف توسعه ای خویش یاری رسانده و توجه و عنایت بیشتر به آن میتواند بنیانی محکم برای حرکت رو به رشد و توسعه ملی پی ریزی نماید. [۳] روستاها در واقع، به عنوان قاعده نظام سکونت کشور پایه و زیربنای توسعه ملی هم به شمار می آیند، بنابراین ضروری است که برنامه ریزی های بیشتری در ارتباط با پایه ها و قابلیتهای توسعه روستایی و در این میان کشاورزی به عنوان وجه غالب فعالیت روستانشینان صورت چنین برنامه ای گیرد زیرا که رشد و توسعه بخش کشاورزی توسعه سایر بخشها را به دنبال دارد. [۴] در شرایط فعلی، به لحاظ محدودیت های آب و خاک و هم چنین محدودیت در کنترل عوامل اقلیمی و بیولوژیک در فضای باز، توسعه کشت گلخانه ای یکی از بهترین راهبردهای پیشنهادی برای تولید مواد غذایی با استفاده بهینه از منابع و انرژی است [۵] همچنین از آنجایی که ایران از جمله کشورهایی است که در مناطق خشک و نیمه خشک جهان قرار دارد، همواره با معضل کمبود آب مواجه بوده و بحران خشکسالی در سال های اخیر، کشور را بیش از پیش با این معضل درگیر نموده است. بنابر این برای ادامه ی حیات، تامین آب از نیازهای ضروری کشاورزی کشور بوده است. و برای سازگاری با محیط، استفاده ی بهینه از منابع اولیه امری اجتناب پذیر است. با اینحال، کمبود آب یکی از تنگناهای توسعه ی اقتصادی در کشور می باشد و هر گونه مساعدت در بهبود وضعیت این عامل، می تواند گامی در جهت توسعه ی اقتصادی به خصوص در مناطق روستایی باشد. افزایش جمعیت و به سبب آن تقاضا برای تهیه ی محصولات کشاورزی و همچنین فصلی بودن تولید محصولات سبب شده که برای تامین نیاز مردم راهکار هایی در نظر گرفته شود. تا هم میزان تولید افزایش یابد و هم امکان تولید محصولات خارج از فصل میسر باشد. از جمله این راهکار ها کشت محصولات (اعم از سبزی و میوه) در گلخانه است. از این طریق نه تنها تولید افزایش می یابد بلکه در هر فصلی می توان نسبت به تولید اقدام نمود. استفاده از روش های کنترل عوامل محیطی به ویژه در مناطقی که شرایط جوی ناسازگار باشد توانسته ارزش بیشتری از خود نشان دهد. اساسا در شرایط طبیعی عوامل اصلی رشد گیاه (آب و خاک) را تنها می توان از طریق آبیاری، کود پاشی و... تا حدودی مناسب رشد گیاه ساخت. کنترل و تنظیم دمای محیط و هم چنین نور، از دست کشاورز خارج بوده و دخل و تصرف در آن ها ممکن نیست در صورتی که در کشت گلخانه ای می توان این دو عامل را کاملا کنترل و در جهت رشد مطلوب گیاه تنظیم نمود. بنابراین، یکی از روشهای نوین کشاورزی متراکم^۱، کشت گلخانه ای است. [۶] در این روش با مساعد نمودن محیط کشت و صرف انرژی بیشتر از سطح کمتر، تولید بیشتری را بدست می آوریم. این روش دارای محاسن و معایبی است از محاسن این روش تولید بیشتر در واحد سطح است بطوریکه در یک سطح مشابه تا ده برابر میتوان محصول بیشتر به دست آورد. [۷]

از محاسن دیگر این روش تولید غیر فصل محصول است. که این مزیت باعث شده تا کشاورز با صرف منابع زیاد (پول و انرژی) به این کار اقدام کند اما احداث گلخانه دارای معایبی نیز هست. ضعف عمده این روش، مصرف بی رویه انرژی توسط تولید کنندگان است. بطوریکه تولید کننده با صرف انرژی زیاد اقدام به کشت محصول نموده که در کشور ما به دلیل استفاده کشاورزان از انرژی یارانه ای مصرف انرژی از دیگر نقاط جهان بیشتر است و به دلیل قیمت پایین انرژی کشاورز هیچگونه اقدامی در جهت کاهش مصرف انرژی نمی کند. اما در نهایت قسمت عمده ای از در آمد کشاورز صرف تهیه انرژی (برای گرم و سرد کردن گلخانه) خواهد شد. لذا، با بررسی نحوه کشت، مشخص نمودن مراحل انرژی میتوان با ارایه راهکارهایی در جهت کاهش مصرف انرژی، تولید زیاد با مصرف انرژی کمتری را امکان پذیر نمود. [۸]

1. Intensive

۲. ضرورت تحقیق

یکی از روشهای مناسب در جهت استفاده بهینه از مزیت‌های نسبی بخش کشاورزی در عرضه تولید، بازاریابی، رقابتی کردن بخش کشاورزی، حضور در بازارهای جهانی و توسعه واحدهای بهره برداری گلخانه ای می باشد. [۹] بنابراین در شرایط فعلی، به لحاظ محدودیت‌های آب و خاک و همچنین محدودیت در کنترل عوامل اقلیمی و بیولوژیک در فضای باز، توسعه کشت گلخانه ای یکی از بهترین راهبردهای پیشنهادی برای تولید مواد غذایی با استفاده از منابع و انرژی است. [۵] از طرفی اقتصاد روستایی بخش عمده ای از حیات جامعه روستایی را در بر می گیرد و به طور عمده ای به بهره برداری از زمین مبتنی است و در ارتباط مستقیم با طبیعت قرار دارد. امروزه اقتصاددانان توسعه تشخیص داده اند که بخش کشاورزی به ویژه در کشورهای جهان سوم که مراحل اولیه توسعه صنعتی را تجربه می کنند به عنوان موتور محرکه ی توسعه ی سایر بخشها و سنگ بنای توسعه صنعتی درون زا و متکی به خود به شمار می رود. [۱۰] با توجه به مطالب فوق ضرورت انجام پژوهش مشخص می شود.

۳. اهداف پژوهش

هدف ۱: شناسایی رابطه بین میزان محصول تولیدی گلخانه و قیمت مربوط به آن.

هدف ۲: شناسایی رابطه بین درآمد سالانه مدیران و سطح تحصیلاتی که دارند.

هدف ۳: شناسایی رابطه بین سطوح زیر کشت در گلخانه ها و وضعیت اقتصادی در روستا.

۴. پیشینه تحقیق

برخی مطالعاتی که در رابطه با موضوع مورد مطالعه انجام گرفته است :

[۱۱]، در پژوهشی با عنوان: تعیین الگوی بهینه کشت زراعت تلفیقی متعارف و گلخانه ای با استفاده از مدل برنامه ریزی خطی چندبخشی، نتایج نشان میدهد که تخصیص بهینه منابع، برای هر یک از فعالیتهای گلخانه ای و زراعی در مقایسه با شرایط موجود (مدلهای کالیبره) سودآوری را بین ۲۴ تا ۸۱ درصد افزایش می دهد. همچنین وقتی که فعالیتهای گلخانه ای و تولید زراعی متعارف به شکل چند بخشی برای هر یک از واحدهای زراعی مورد توجه قرار گیرد، سود در مقایسه با مدل‌های کالیبره ۲۳ درصد افزایش می یابد. به طور کلی وقتی که فعالیتهای همه کشاورزان به صورت یکپارچه مورد توجه قرار گیرد، مدل‌های تلفیقی برنامه ریزی چند بخشی قادر به پیش بینی نوسانهای تولید محصولات زراعی و گلخانه ای به واسطه تخصیص منابع مشترک است.

[۱۲]، در پایان نامه ای با عنوان: نقش کشت گلخانه ای (گل‌های زینتی) در توسعه اقتصادی و اجتماعی روستا (دهستان قبله ای _شهرستان دزفول)، نتایج حاصل از تحلیلها نشان می دهد که کشت گل‌های زینتی در مقایسه با سایر کشتهای رایج منطقه، نقش بیشتری در توسعه اقتصادی - اجتماعی بهره برداران داشته است. از سویی توسعه این نوع کشت با مشکلات و تنگناهایی روبروست که تلاش در جهت رفع آنها می تواند باعث افزایش اهمیت و نیز توسعه این کشت در منطقه گردد. [۱۳] ؛ در مقاله ای با عنوان: تحلیل عوامل بازدارنده توسعه کشت های گلخانه ای (مطالعه موردی استان اصفهان)، چنین بیان می دارد؛ کشتهای گلخانه ای با توجه به فراهم نمودن شرایط مصنوعی تولید و با خنثی کردن عوامل محیطی اهمیت ویژه ای در پیشبرد فرآیندهای توسعه کشاورزی دارند. بدیهی است برنامه ریزی مناسب در جهت توسعه این نظام تولیدی با توجه به شرایط ویژه آن نیازمند شناخت عوامل و محدودیت هایی است که بازدارنده توسعه کشت هستند. نتایج حاصل از تحلیل عاملی نشان داد که چهار عامل حمایتی، زیربنایی، قوانین اداری و عوامل اقتصادی مجموعاً ۶۶/۶۷ درصد واریانس عوامل بازدارنده توسعه کشت های گلخانه ای در استان اصفهان را تبیین می کنند. [۱۴] در مقاله ای با عنوان؛ بررسی عوامل موثر بر پایداری نظام کشت گلخانه ای در منطقه جیرفت و کهنوج، نتایج آمار توصیفی نشان داد که به لحاظ پایداری کشت در حدود ۱۱/۳۱ درصد گلخانه های مورد مطالعه پایدار، ۴۹/۵۶ درصد نسبتاً پایدار و ۳۹/۱۳ درصد آنها ناپایدار می باشند. همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون حاکی از آن بود

که در حدود ۵۳/۹ درصد از تغییرات سطح پایداری کشت گلخانه ای را پنج متغیر سطح دانش کشاورزی پایدار، سطح تحصیلات، نگرش به کشاورزی پایدار، میزان شرکت در کلاس های آموزشی- ترویجی و سابقه فعالیت گلخانه ای تبیین می نمایند.

[۱۵]، در مقاله با عنوان: ارزیابی تناسب اراضی برای کشت گلخانه ای خیار در مقایسه با سایر کاربری های موجود در منطقه مبارکه و زرین شهر به کمک تکنیک فرایند تحلیل سلسله مراتبی، نتایج نشان داد که بیشترین و کمترین وزن به ترتیب متعلق به معیار تناسب اقلیم و فاصله تا بازار فروش با نرخ ناسازگاری ۰/۰۹ بود. در همه واحدهای اراضی، اولویت کاربری با احداث گلخانه بود. علت عمده تناسب بالاتر گلخانه را می توان معیارهای تناسب اقلیم و سودآوری ناخالص ذکر کرد. در مجموع، کشت برنج در منطقه به دلیل تخریب فیزیکی خاک، تاثیر آن در بالا آوردن سطح سفره آب زیرزمینی، کارایی کم مصرف آب و افزایش شوری خاک، توصیه نمی گردد. [۱۶]، در پایان نامه ای با عنوان: ارزیابی فنی و اقتصادی تولید گل گلخانه ای در استان خوزستان، نتایج ارزیابی اقتصادی نشان داد برای گل شاخه بریده رز بیشترین میزان نسبت فایده به هزینه ۲/۱۸ و بیشترین مقدار نرخ بازده داخلی ۱۱۰ درصد در نرخ بهره ۱۲ درصد و در سطح گلخانه کوچک می باشد. همچنین کمترین نسبت فایده به هزینه ۱/۴۳ و کمترین مقدار نرخ بازده داخلی ۶۵ درصد در نرخ بهره ۲۴ درصد و در سطح گلخانه متوسط می باشد. [۱۷]، در پایان نامه ای با عنوان: بررسی اثار هدفمند کردن یارانه ها بر روی محصولات گلخانه ای استان البرز (اختصاصا خیار، طبق اطلاعات به دست آمده از آمار توصیفی و آمار استنباطی، در این میان تمام موارد مربوط به هزینه های نهاده های تولیدی در نظر گرفته شده که شامل بذر، کود، سم، نیروی کار، ماشین آلات، برق، گاز و گازوئیل می باشد و همچنین وضعیت سود و زیان واحدها، از نظر آماری معنادار شده اند که با توجه به نتایج استخراج شده این تغییرات منجر به تعطیلی برخی واحدهای گلخانه و یا تغییر کاربری آن ها به محصولات دیگر شده است.

۵. سوالات و فرضیات تحقیق

۵-۱ سوالات تحقیق

- ۱: آیا بین میزان محصول تولیدی گلخانه و قیمت مربوط به آن رابطه معناداری وجود دارد؟
- ۲: آیا بین درآمد سالانه مدیران و سطح تحصیلاتی که دارند رابطه معناداری وجود دارد؟
- ۳: آیا بین سطوح زیر کشت در گلخانه ها و وضعیت اقتصادی در روستا رابطه معناداری وجود دارد؟

۵-۲ فرضیات تحقیق

- فرضیه ۱: بین میزان محصول تولیدی گلخانه و قیمت مربوط به آن رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه ۲: بین درآمد سالانه مدیران و سطح تحصیلاتی که دارند رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه ۳: بین سطوح زیر کشت در گلخانه ها و وضعیت اقتصادی در روستا رابطه معناداری وجود دارد.

۶. روش شناسی پژوهش

در این پژوهش، پس از تعیین اهداف و فرضیات تحقیق و نیز انجام مطالعات مقدماتی درباره موضوع تحقیق، مرحله تحقیق اسنادی و کتابخانه ای آغاز شد. در این مرحله، با مراجعه به منابع کتابخانه ای و بانکهای اطلاعاتی، فیش برداری و جمع آوری اطلاعات مورد نظر صورت گرفت. به منظور انجام مطالعات میدانی، پس از طرح پرسشها و تنظیم پرسشنامه، تکمیل پرسشنامه ها از سوی ساکنان محلی در نقاط روستایی مورد نظر انجام شد؛ و پس از جمع آوری داده ها، پردازش و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS صورت گرفت. در نهایت برای ۷ روستا از ۱۶ روستای دهستان تنکمان پرسشنامه تنظیم شد که این روستاها دارای گلخانه می باشند. حجم نمونه برای این پژوهش از طریق فرمول کوکران محاسبه شد و برابر ۲۷۸ عدد بوده است که از روش رتبه - میزان به توزیع و تکمیل پرسشنامه ها اقدام شده که در این روش ۱۰ درصد جمعیت هر

روستا مینا قرار گرفته است (نوکند ۳۹، حسین آباد ۳۱، انبار تپه ۳۸، ابراهیم بیگی ۳۷، قلعه آذری ۵۵، حاجی بیگ ۴۲ و فیروز آباد ۳۶)، و در آخر به تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته شده است.

۷. متغیرهای عملیاتی تحقیق

پس از بررسی منابع کتابخانه ای و متون مطالعه شده برای دستیابی به اهداف تحقیق متغیر هایی به شرح ذیل قرار گرفتند:

متغیرهای مستقل شامل انرژی های ورودی (انرژی نیروی انسانی، سوخت دیزل، کود شیمیایی، کود دامی، سم، الکتروسیته و حمل و نقل) و هزینه های نهاده (هزینه نیروی انسانی، کود، سم، بذر، سوخت و الکتروسیته، آب آبیاری، حمل و نقل و ساختمان و تجهیزات) می باشند.

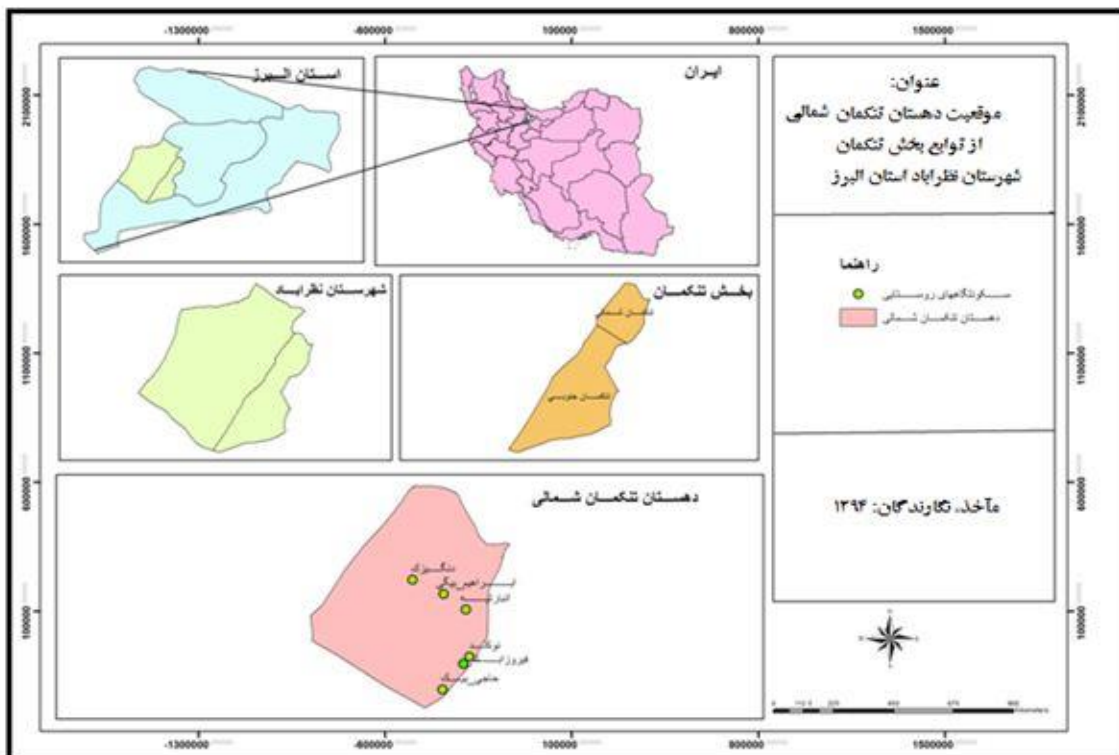
- میزان تولید محصولات گلخانه ای به تفکیک نوع کشت
- پراکنش اراضی گلخانه
- سطح زیر کشت به تفکیک نوع محصول
- سطح سواد و مهارت بهره برداران
- شیوه های کشت
- متغیرهای وابسته شامل عملکرد، درآمد، شاخصهای اقتصادی.

- توسعه ی اقتصادی که از طریق سنجش متغیر هایی چون شغل، پس انداز، میزان در آمد و توضیح آن مورد آزمون قرار می گیرد.
- توسعه اجتماعی که از طریق متغیر هایی نظیر ماندگاری روستا، سواد نو سازی مسکن، تعلق خاطر مشارکت در طرحهای عمرانی، مشارکت در امور سیاسی و مشارکت در امور زراعی سنجیده می شود.

۸. محدوده جغرافیایی پژوهش

نظرآباد شهرستانی با پیشینه ای کهن غربی ترین شهرستان استان البرز است، که از سال ۸۱ با مصوبه هیئت وزیران از شهرستان ساوجبلاغ منتزع و به شهرستانی مستقل تبدیل شد. شهرستان نظرآباد از نظر موقعیت جغرافیایی در محدوده ی طولهای جغرافیایی ۵۰ درجه و ۱۵ تا ۴۳ دقیقه ی شرقی و عرضهای جغرافیایی ۳۶ درجه و ۴۵ ثانیه تا ۳۶ درجه و ۳ ثانیه قرار دارد که از غرب به شهرستان آبیگ استان قزوین و از شمال و شرق به شهرستان ساوجبلاغ و از جنوب به منطقه ی اشتیارد شهرستان کرج متصل میباشد. این شهرستان با وسعت ۵۷۶ کیلومتر مربع و ارتفاع ۱۳۴۰ متر از سطح دریا در دشتی نسبتاً هموار واقع میباشد که با شیب متوسطی در حدود ۶ در هزار از اراضی کوهپایه ای البرز در سمت شمال و شمال شرقی تا مناطق پست حاشیه ی کویر جنوب و جنوب غربی با شیب متوسط حدود ۴ در هزار گسترش می یابد. این منطقه ۱۴۵ هزار نفر جمعیت دارد که حدود ۱۰۸ هزار نفر آن در شهر و ۳۷ هزار نفر در روستاهای این شهرستان زندگی می کنند. این شهرستان از نظر تقسیمات کشوری دارای دو بخش مرکزی و تنکمان می باشد. دهستانهای احمدآباد، نجم آباد و سید جمال الدین در بخش مرکزی و دهستانهای تنکمان شمالی و جنوبی در بخش تنکمان قرار دارد. منطقه مورد مطالعه در این تحقیق دهستان تنکمان می باشد که دارای ۱۶ روستا و آبادی است از این تعداد ۷ روستا دارای کشت گلخانه ای می باشند که شامل روستاهای انبار تپه، ابراهیم بیگی، فیروزآباد، حسین آباد سالم، دنگیزک، نوکند، حاجی بیگ می باشد.

نقشه شماره ۱: موقعیت محدوده مورد مطالعه

۹. مبانی نظری

۹-۱- تعریف تخصصی گلخانه

گلخانه عبارت از ساختاری است که در آن گرما، رطوبت، نور و میزان گاز کربنیک قابل کنترل است. درون آن گیاهان را می توان در تمامی سال، به ویژه در خارج از فصل پرورش داده، برخی از محصولات را پیش رس کرد و یا قادر بود برای تمام یا قسمتی از سال گیاهان را در آب و هوایی نامناسب نگهداری کرد. در حال حاضر دو نوع گلخانه رواج دارد: ۱- گلخانه دو طرفه ۲- گلخانه کوآنست

مهمترین خصوصیت هر گلخانه پوشش آن است که به دو صورت زیر انجام می شود:

۱- پوشش شیشه ای ۲- پوشش پلاستیکی

۹-۲- کشت گلخانه ای

یکی از روشهای جدید که سابقه کاربرد آن در کشورهای جهان سوم به بیش از دو دهه نمی رسد، بهره برداری از گلخانه هایی است که در آنها برای تولید به جای سطح از فضای ایجاد شده استفاده می شود. [۵] ایجاد گلخانه و بهره برداری فشرده، همراه با استفاده از فنون جدید به بهره بردارانی که زمین و آب محدود در اختیار دارند این امکان را می دهد که علی رغم محدودیت ها، به دلیل افزایش عملکرد و کیفیت بهتر محصول، قادر به کسب درآمد کافی باشند. [۱۸]

۹-۳- اقتصاد کشت گلخانه ای

کشت گلخانه بسیاری از مزایا را شامل می گردد که بعضی از آنها عبارتند از:

- محصولات گلخانه ای به دلیل استفاده از بذرهاى خاص و کنترل راحت تر عوامل مزاحم، از کیفیت بالاتر و از بازارپسندی بهتری برخوردارند.
- صرفه جویی در مصرف آب به دلیل استفاده از سیستم های آبیاری تحت فشار از جمله مزایای دیگر تولید در گلخانه ها می باشد . با استفاده از گلخانه ، نیروی انسانی مورد نیاز برای تولید ۲۰ تن محصول به ثلث نیروی کار مورد نیاز برای تولید در فضای باز کاهش می یابد . ضمن اینکه امکان کنترل عوامل نامساعد جوی ، بیماری ها و آفات هم به دلیل بسته بودن محیط راحت تر و کم هزینه تر است . [۵]
- میزان تولید افزایش می یابد ، امکان تولید محصولات در خارج از فصل میسر می شود ، کاهش وابستگی تولید به شرایط محیطی و امکان بازاریابی مناسب مهیا می گردد و... [۹]

۹-۴ وضعیت گلخانه های ایران

آمار و اطلاعات موجود در دفتر امور گل و گیاهان زینتی و دارویی معاونت باغبانی حاکی از آن است که مطابق جدول (شماره ۱) تا پایان سال ۱۳۹۰، سطح زیرکشت گلخانه ها در کشور ۶۶۳۴/۹ هکتار بوده است. از این سطح حدود ۳۹۳۵ هکتار (۵۹/۳۰ درصد) به سبزی و صیفی، ۳۵ هکتار (۰/۵۴ درصد) به محصولات باغبانی، ۲۶۴۱ هکتار (۳۹/۸۱ درصد) به گل و گیاهان زینتی و ۲۳ هکتار (۰/۳۵ درصد) نیز به گیاهان دارویی، قارچ های خوراکی و غیره اختصاص داشته اند. از کل گلخانه های کشور در این سال حدود ۱۰۹۵ هکتار آن (معادل ۱۶/۵ درصد) دارای اسکلت چوبی و ۵۵۴۰ هکتار آن (معادل ۸۳/۵ درصد) دارای اسکلت فلزی بوده اند. در اکثر موارد نیز برای پوشش گلخانه، از پلاستیک استفاده شده است.

جدول شماره ۱: سطح زیرکشت انواع محصولات گلخانه ای در سال ۱۳۹۰

نوع محصول	سطح زیرکشت (ha)	سطح زیرکشت (درصد)
سبزی و صیفی	۳۹۳۴/۷	۵۹/۳۰
باغبانی (توت فرنگی و موز)	۳۵/۵	۰/۵۴
گل و گیاهان زینتی	۲۶۴۱/۳	۳۹/۸۱
گیاهان دارویی، قارچ های خوراکی و ...)	۲۳/۴	۰/۳۵
جمع کل	۶۶۳۴/۹	۱۰۰

منبع: نویسندگان، ۱۳۹۴

و در بررسی جهانی از مقدار و میزان سطح زیرکشت گلخانه ای، طبق جدول شماره ۲، آمار گویای اینست، بطور کلی بیشترین سطح زیرکشت گلخانه ها (سطح کل به هکتار) در مناطق عمده جهانی، بیشترین میزان در کشور چین با میزان ۳۳۳۰۰۰ هکتار، کشورهای اطراف دریای مدیترانه با میزان ۹۱۲۹۵ هکتار، اتحادیه اروپا با میزان ۸۲۴۰۰ هکتار، کشور ژاپن با میزان ۴۳۰۰۰ هکتار، کشور ترکیه با میزان، ۲۵۰۰۰ هکتار، کشور ایران با میزان ۵۳۴۰ هکتار و در آخر، کشور امریکا دارای ۴۰۰۰ هکتار، سطح زیر کشت گلخانه ای است.

جدول شماره ۲: سطح زیرکشت گلخانه ها در بعضی مناطق جهان

مناطق/کشور ها	سطح کل (هکتار)	گلخانه های با پوشش پلاستیک (درصد)	گلخانه های با پوشش شیشه یا فایبرگلاس (درصد)
چین	۳۳۳۰۰۰	<۹	---
کشور های اطراف دریای مدیترانه	۹۱۲۹۵	۹۳	۷
اتحادیه اروپا	۸۲۴۰۰	۷۳	۲۷
ژاپن	۴۳۰۰۰	۹۶	۴
ترکیه	۲۵۰۰۰	۸۷	۱۳
ایران	۵۳۴۰	۹۵	<۵
امریکا	۴۰۰۰	۷۵	۲۵

منبع: نویسندگان، ۱۳۹۴

۹-۵ دستاوردهای کشت گلخانه ای

مهمترین دستاوردهای کشت گلخانه ای عبارت اند از:

۱. امکان تولید مستمر محصول در تمام طول سال بدون تأثیر محدودیت های موجود بخصوص در مناطق سرد،
۲. استفاده از تکنیک های جدید و بهره گیری صحیح و افزایش بهره وری از امکانات محدود آب) به دلیل استفاده از سیستم آبیاری تحت فشار بخصوص آبیاری قطره ای (خاک) به دلیل بهره گیری بهینه از فضا به جای سطح، بخصوص در قطعات و اراضی کوچک غیر اقتصادی،
۳. کاهش خسارت و تأمین تولید با توجه به امکان کنترل عوامل سوء محیطی در یک محیط بسته (گلخانه)
۴. افزایش بازدهی و عملکرد محصول
۵. بالا بودن کیفیت محصولات گلخان های
۶. امکان صادرات محصول به خارج از کشور
۷. استفاده بهینه (در حد نیاز) از کود و سموم شیمیایی
۸. ایجاد اشتغال مفید و مولد در جامعه و جذب نیروهای کار کشور. (کریمی و همکاران، ۱۳۸۷:۳۱۷)
۹. استفاده بهینه از انرژی خورشیدی، باد و دما
۱۰. استفاده بهینه از بقایای گیاهان تولید شده در گلخانه
۱۱. درآمد بالا در سطح کم زمین. [۱۹]

۹-۶ توسعه روستایی

هدف کلی توسعه، رشد و تعالی همه جانبه جوامع انسانی است. در واقع رشد و توسعه جوامع انسانی بر حسب زمان و مکان با توجه به زیست و فعالیت بخشی از آن ها در فضاهای روستایی در برنامه ریزی و توسعه روستایی مفهوم و مصداق پیدا میکند. [۲۰] تعاریف مختلفی درباره ی توسعه روستایی وجود دارد؛ در این راستا می توان گفت توسعه پایدار روستایی فرآیندی همه جانبه، موزون و درونزا است که در چهارچوب آن ظرفیتهای و تواناییهای اجتماعات روستایی برای رفع نیازهای اساسی مادی- معنوی و کنترل موثر بر نیروهای شکل دهنده نظام سکونت محلی، رشد و تعالی می یابد. [۲۱]

۷-۹ توسعه اقتصادی

توسعه اقتصادی به صورت شاخه‌ای از علم اقتصاد، از اواسط قرن بیستم (یعنی پس از آن که موضوع پیشرفت در کشورهای در حال توسعه با شدت بیش‌تری مورد توجه قرار گرفت)، میان پژوهشگران علوم اجتماعی و اقتصادی مطرح شد؛ اما به‌رغم این که بیش از سه دهه از عمر آن نمی‌گذرد، به واسطه علاقه و اشتیاق اکثر فرهیختگان در جهت دستیابی به توسعه و ترقی کشورشان، بیش از سایر رشته‌های مرتبط با علم اقتصاد، به چالش کشیده و آثار متعددی نیز درباره آن نوشته شده است. [۲۲]

تا اوایل دهه ۶۰ میلادی، توسعه، فرایندی اقتصادی و تکنولوژیک به‌شمار می‌رفت؛ که در افزایش سرانه محصول ناخالص ملی و به‌صورت ایجاد فرصت‌های شغلی و دیگر امکانات اقتصادی ضروری، برای توزیع گسترده‌تر منافع اقتصادی و اجتماعی، تبلور می‌یافت؛ اما در اواخر دهه، به‌تدریج آشکار شد که هرچند رشد، شرط ضروری توسعه است، نباید آن را توسعه تلقی کرد؛ زیرا توسعه نمی‌تواند، مواردی مثل تولید برای معاش (که غیرقابل فروش در بازار است)، جنبه‌های غیر اقتصادی شکوفایی فردی و اجتماعی، رفاه و ملاحظات مربوط به توزیع درآمد را دربر بگیرد. افزایش محصول ناخالص ملی، اگرچه می‌تواند بر نارسایی‌های درونی پیشرفت اقتصادی سرپوش بگذارد، نابرابری را نیز تشدید می‌کند؛ زیرا چنین پیشرفتی فقط گروه کوچکی را دربرمی‌گیرد. بنابراین، تحلیل‌گران اقتصادی به این نتیجه رسیدند که توسعه را نباید به رشد اقتصادی که خود، براساس الگوی "انباشتگی سرمایه" به "سرمایه‌گذاری رشد" تفسیر می‌شود، محدود ساخت. آگاهی از این واقعیت، همراه با مسأله حفظ تنوع فرهنگی در برابر آثار همگون‌ساز مدرنیزاسیون و توسعه مبتنی بر ملاحظات صرفاً اقتصادی، توجه به جنبه‌های فرهنگی در توسعه را مطرح ساخت و طی دهه‌های ۸۰ و ۹۰ میلادی، مفاهیم جدیدی از فرهنگ و توسعه مطرح شد که فرآیندی چندبعدی داشت. [۲۳]

۸-۹ اجزای توسعه اقتصادی

افزایش بلندمدت ظرفیت تولید، به‌منظور افزایش عرضه کل، برای تأمین نیازهای جمعیت است؛ که بستگی به پیشرفت‌های نوین فنی و تطبیق آن با وضعیت نهادی و عقیدتی مورد تقاضای آن دارد. [۲۴] مطابق این تعریف، توسعه اقتصادی چهار جزء دارد:

۱. افزایش مداوم در عرضه کالاها و خدمات (رشد اقتصادی)؛

۲. هدف نهایی، تأمین نیازهای جمعیت یا تقلیل کمبود کالاها و خدمات یا پدیدآوردن ثروت و رفاه اقتصادی بیشتر برای مردم است؛

۳. پیشرفت تکنولوژی و پیشرفت‌های فنی، عامل پراهمیتی در رشد اقتصادی است که رشد بازدهی برای تولید کالاهای مورد نیاز جمعیت را تأمین می‌کند؛

۴. برای استفاده بهتر و مؤثرتر از تکنولوژی نوین و توسعه داخلی آن، تطبیق وضعیت نهادی و عقیدتی، برای استفاده کارآتر از نوآوری‌ها به‌وسیله دانش انسانی ضروری است. [۲۵]

۹-۹ موانع توسعه اقتصادی

دوره‌های باطل فقر؛ دور باطل از این حقیقت نشأت می‌گیرد، که در کشورهای در حال توسعه، بهره‌وری و کارایی کل، به‌دلیل کمبود و عدم کارایی سرمایه، ناکامل بودن بازار و عقب‌ماندگی اقتصادی، اندک است. لذا بهره‌وری پایین، باعث درآمد حقیقی پایین و درآمد پایین به‌معنی پس‌انداز اندک است. پس‌انداز اندک، خود را در سرمایه‌گذاربهای اندک و عدم کارایی و کمبود سرمایه جلوه‌گر می‌سازد. عدم کارایی و کمبود سرمایه، سبب بهره‌وری کم می‌شود و این خود، منجر به ایجاد درآمدهای ناچیز شده و دور باطل فقر مجدداً شروع می‌شود.

نرخ ناچیز تمرکز سرمایه؛ به اعتقاد بسیاری از اقتصاددانان، مهمترین عامل توسعه نیافتگی اقتصادی کشورهای در حال توسعه، کمبود سرمایه است. در اکثر این کشورها، مردم در فقر به‌سر می‌برند و اکثر آنها بی‌سواد و فاقد تخصص‌های لازم برای تولید بوده و از وسایل

سرمایه‌ای که نه برای تولید استفاده می‌کنند. لذا تولید نهایی بخش کشاورزی بسیار ناچیز است و بهره‌وری ناچیز نیز سبب درآمد نهایی بسیار ناچیز شده است. به همین جهت، پس‌انداز کم، سرمایه‌گذاری کم و در انتها سبب ایجاد تمرکز ناچیز سرمایه می‌شود.

موانع اجتماعی-فرهنگی؛ همانطور که نورکس نوشت، «توسعه اقتصادی تا حد زیادی نه تنها به فراوانی سرمایه، بلکه به خصوصیات فردی، اجتماعی و شرایط تاریخی کشورهای در حال توسعه نیز بستگی دارد. سرمایه برای توسعه اقتصادی لازم است؛ ولی شرط کافی نیست.»

کمبود نیروی انسانی متخصص؛ توسعه‌نیافتگی منابع نیروی انسانی در کشورهای در حال توسعه، یکی از موانع مهم در توسعه اقتصادی این کشورهاست. به جز معدودی از این کشورها، اکثر آنها فاقد نیروی کار ماهر و متخصص لازم برای توسعه همه‌جانبه در اقتصاد هستند. منابع انسانی توسعه‌نیافته، خود را از طریق بهره‌وری ناچیز نیروی کار عامل، عدم تحرک جغرافیایی و اقتصادی، محدود بودن تخصص‌ها در مشاغل کلیدی اجتماع، نمایان می‌سازد. تمام این عوامل دست به دست هم داده و محرک‌های توسعه اقتصادی را به حداقل می‌رساند. [۲۶]

۱۰. یافته‌های تحقیق

جدول شماره ۳: آمار توصیفی مربوط به متغیرهای کیفی پژوهش

نما	مینیمم	ماکزیمم	
۲۰۰	۱۰۰	۲۰۰	بومی یا غیر بومی
۱۰۰	۱۰۰	۴۰۰	تحصیلات روستائیان
۱۰۰	۱۰۰	۴۰۰	تحصیلات مدیران

با توجه به جدول فوق آمار توصیفی مربوط به متغیرهای اسمی که شامل ماکسیمم مینیمم و نما میشود مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به توزیع فراوانی سن افراد روستائی از میان افراد مورد پژوهش ۴۰.۳ بین سنین ۴۱-۵۰ سال، ۳۶.۰ بین سنین ۳۱-۴۰، ۱۳.۷ بین سنین ۵۱-۶۰ و ۱۰.۱ بین سنین ۲۰-۳۰ سال قرار دارند؛ که از این میان، تحصیلات روستائیان ۴۲.۴ زیر دیپلم، ۳۸.۱ دیپلم ۱۴.۷ دارای تحصیلات لیسانس و ۴.۷ دارای تحصیلات فوق دیپلم میباشند.

جدول شماره ۴: شاخصهای گرایش مرکزی و پراکندگی میان متغیرهای پژوهش

آماره	سطح زیرکشت	وضعیت اقتصادی روستا	درآمد سالانه مدیران	میزان محصولات تولیدی
میانگین	۱.۵۷۱۴	۳.۸۴۵۳	۲.۵۷۱۴	۲.۲۸۵۷
انحراف استاندارد	۰.۷۸۶۸۰	۱.۰۳۴۳۴	۰.۷۸۶۸۰	۰.۹۵۱۱۹
واریانس	۰.۶۱۹	۱.۰۷۰	۰.۶۱۹	۰.۹۰۵
دامنه تغییرات	۲۰۰	۵۰۰	۲۰۰	۲۰۰

با توجه به جدول فوق (جدول ۴)، در خروجی آماری از متغیرهای پژوهش، میانگین سطح زیر کشت منطقه مورد مطالعه (دهستان تنکمان استان البرز) برابر است با ۱/۵۷۱۴، بیشترین میانگین نیز به وضعیت اقتصادی روستا می باشد که گویای بهبود وضعیت اقتصادی منطقه می باشد با میانگین ۳/۸۴۵۳، درآمد سالانه مدیران با میانگین ۲/۵۷۱۴ و میانگین میزان محصولات تولیدی در این منطقه نیز برابر با ۲/۲۸۵۷ می باشد.

با توجه به جدول فوق شاخصهای گرایش مرکزی و پراکندگی میان متغیرهای توسعه روستا و رضایت گردشگران از گردش مورد بررسی قرار گرفت.

جدول شماره ۵: توزیع فراوانی مربوط به پرسشنامه خانوارهای روستائی

ردیف	عبارات	بله		خیر	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد
۱	بومی بودن کارگران گلخانه های روستائی	۱۲۹	۴۶.۴	۱۴۹	۵۳.۶
۲	کشت محصولات مختلف در گلخانه	۱۱۴	۴۱.۰	۱۶۴	۵۹.۰
۳	تشکیل کلاس های آموزشی در رابطه با کشت گلخانه ای	۵۰	۱۸.۰	۲۲۸	۸۲.۰
۴	خوب بودن وضعیت پرورش گلخانه ای	۱۱۸	۴۲.۴	۱۶۰	۵۷.۶
۵	مطلوب بودن افزایش قیمت محصولات گلخانه ای	۱۴۷	۵۲.۹	۱۳۱	۴۷.۱
۶	تاثیر کشت محصولات گلخانه ای در اشتغال و در آمد روستائیان	۱۹۴	۶۹.۸	۸۴	۳۰.۲
۷	مناسب بودن میزان درآمد افراد کارگر گلخانه ها	۱۵۴	۵۵.۴	۱۲۴	۴۴.۶
۸	تاثیر فعالیتهای گلخانه ای در در وضعیت اقتصادی روستائیان	۲۰۱	۷۲.۳	۷۷	۲۷.۷
۹	تاثیر فعالیت گلخانه ای در جلوگیری از مهاجرت روستائیان	۲۲۵	۸۰.۹	۵۳	۱۹.۱
۱۰	تاثیر فعالیتهای گلخانه ای در بهبود وضع معیشتی روستائیان	۲۲۵	۸۰.۹	۵۳	۱۹.۱

با توجه به جدول (۵)، توزیع فراوانی پرسشنامه مربوط به خانوار های روستائی از میان افراد مورد پژوهش بیشترین تعداد یعنی ۸۲٪ اعلام کرده اند که در روستا آموزشی در رابطه با کشت محصولات گلخانه ای ندیده اند ، ۸۰.۹ معتقد بوده اند که فعالیتهای گلخانه ای در جلوگیری از مهاجرت روستائیان تاثیر گذار بوده ۸۰.۹ دیگر معتقد بوده اند که فعالیتهای گلخانه ای در بهبود وضعیت معیشتی روستائیان نیز تاثیر گذار بوده است .

با توجه به حجم زیاد داده های به دست آمده در زیر به بیان خلاصه ی نتایج بدست آمده می پردازیم :

با توجه به توزیع فراوانی مربوط به مدیران گلخانه ها از میان روستاهای مورد پژوهش در هر روستا فقط یک مدیر برای گلخانه وجود داشته است. که از میان مدیران روستا ۵۷.۱ معادل ۴ نفر بین سنین ۴۱-۵۰ و ۲۸.۶ معادل ۲ نفر بین ۵۱-۶۰ سال و ۱۴.۳ معادل ۱ نفر آنها بین سنین ۳۰ تا ۴۰ سال قرار دارد. از نظر تحصیلات مدیران ، ۲۸.۶ دارای تحصیلات دیپلم - ۲۸.۶ دارای تحصیلات لیسانس و ۱۴.۳ دارای تحصیلات فوق لیسانس میباشد. با توجه به توزیع فراوانی ۷۱.۴ مدیران دارای سطوح زیرکشت ۲ تا ۴ هزارمتر مربع ۱۴.۳ دارای سطوح زیر کشت ۵ تا ۷ هزار مترمربع و ۱۴.۳ دیگر دارای سطوح زیر کشت ۸ تا ۱۰ هزار متر مربع میباشدند. که فراوانی میزان محصول تولیدی گلخانه ۵۷.۱ دارای محصول ۲۵ تن به بالا ۲۸.۶ بین ۱۰ تا ۲۰ تن و ۱۴.۳ با محصول ۲۰ تا ۲۵ تن بوده اند. تمام گلخانه های مورد پژوهش از سیستم آبیاری قطره ای استفاده کرده اند. که با توجه به توزیع فراوانی بدست آمده ۷۱.۴ درآمد سالانه مدیران بین ۱۶۰ تا ۲۰۰ میلیون تومان ۱۴.۳ بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ میلیون و ۱۴.۳ دیگر بین ۵۰ تا ۱۰۰ میلیون میباشد. با توجه

به توزیع فراوانی هزینه احداث گلخانه ۴۲.۹ گزارش کرده اند که هزینه ها هر متر بین ۴۰ تا ۶۰ هزار تومان ۴۲.۹ گزارش کرده اند که هزینه ها هر متر بین ۶۰ تا ۸۰ هزار تومان و ۱۴.۳ نیز اعلام کرده اند که هزینه ها هر متر بین ۸۰ تا ۱۰۰ هزار تومان است. در رابطه با عمر گلخانه ها ۴۲.۹ اعلام نموده اند که عمر یک گلخانه بالاتر از ۱۰ سال ۲۸.۳ گزارش نموده اند که بین ۶ تا ۱۰ سال و ۲۸.۶ دیگر اعلام نموده اند که بین ۲ تا ۵ سال است؛ با توجه به فراوانی به دست آمده هزینه آماده سازی گلخانه ها ۴۲.۹ اعلام نموده اند که هزینه آماده سازی گلخانه ها هر متر بالاتر از ۴۰ هزار ۲۸.۳ گزارش نموده اند هر متر بین ۳۵ تا ۴۰ هزار تومان و ۲۸.۶ دیگر اعلام نموده اند که هر متر بین ۲۰ تا ۳۵ هزار تومان است. با توجه به توزیع فراوانی ، از میان مدیران ۵۷.۱ گزارش نموده اند که هزینه های مربوط به حمل و نقل بین ۱ تا ۵ میلیون تومان ۲۸.۶ گفته اند که این هزینه ها بین ۵ تا ۱۰ میلیون تومان و ۱۴.۳ نیز اعلام کرده اند که این هزینه ها بین ۱۰ تا ۱۵ میلیون تومان میباشد. از میان مدیران گلخانه ها ۴۲.۹ اعلام نموده اند که هزینه های مربوط به کود و سم بین ۱۰ تا ۱۵ میلیون ۲۸.۶ اعلام نموده اند که این هزینه ها بین ۵ تا ۱۰ میلیون و ۲۸.۶ اعلام کرده اند که این هزینه ها بین ۱۵ تا ۲۰ میلیون تومان میباشد و همچنین ۷۱.۴ اعلام نموده اند که هزینه های مربوط کاشت داشت و برداشت بین ۱۵ تا ۲۰ میلیون تومان و ۲۸.۶ نیز گفته اند که این

هزینه ها بین ۱۰ تا ۱۵ ملیون تومان میباشد. تعداد کارگران در گلخانه ها ۴۲.۹ مدیران اعلام کرده اند که بین ۱ تا ۵ کارگر و ۴۲.۹ اعلام کرده اند که بین ۵ تا ۱۵ کارگر و ۱۴.۳ نیز اعلام کرده اند که بین ۱۵ تا ۲۰ کارگر دارند.

۱۱. آزمون فرضیات تحقیق

با توجه به تجزیه و تحلیل داده های بدست آمده از جدول شماره ۶، می توان در اثبات فرضیه ها این چنین بیان کرد :

اثبات فرضیه ۱ : با توجه به فرضیه " بین میزان محصول تولیدی گلخانه و قیمت مربوط به آن رابطه معناداری وجود دارد " می توان بیان داشت :

با توجه به سطح معناداری بدست آمده در جدول ضریب همبستگی پیرسون چون این سطح برابر با ۰.۰۲ / و کوچکتر از ۰.۰۵ / میباشد بنابراین با اطمینان ۹۵٪ فرض پژوهش تایید میگردد یعنی بین میزان محصول تولیدی گلخانه و قیمت مربوط به آن رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۶: ضریب همبستگی پیرسون

قیمت	میزان محصول گلخانه	
۰.۹۳۷	۱	همبستگی
۰.۰۰۲		Sig سطح معناداری دو دامنه
۷	۷	تعداد
۱	۰.۹۳۷	همبستگی
	۰.۰۰۲	Sig سطح معناداری دو دامنه
۲۷۸	۷	تعداد
		قیمت

اثبات فرضیه ۲: با توجه به فرضیه "بین درآمد سالانه مدیران و سطح تحصیلاتی که دارند رابطه معناداری وجود دارد " می توان بیان داشت:

با توجه به آزمون تحلیل واریانس بدست آمده از جدول شماره ۷، یک راهه درجه آزادی برابر با ۳ میانگین برابر با ۱.۰۷ مقدار آماره برابر با ۶.۴۲۹ و با توجه به اینکه سطح معناداری بدست آمده برابر با ۰.۰۸۰ / و این سطح بزرگتر از ۰.۰۵ / میباشد بنابراین با اطمینان ۹۵٪ فرض پژوهش رد میگردد یعنی بین درآمد سالانه مدیران و سطح تحصیلاتی که دارند رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول شماره ۷: تحلیل درآمد سالانه

ماکزیمم	مینیمم	خطای استاندارد	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	تحصیلات میران
۳.۰۰	۳.۰۰	۰.۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰	۳.۰۰۰۰	۲	دیپلم
۳.۰۰	۳.۰۰	۰.۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰	۳.۰۰۰۰	۲	فوق دیپلم
۲.۰۰	۱.۰۰	۰.۵۰۰۰	۰.۷۰۷۱۱	۱.۵۰۰۰	۲	لیسانس
۳.۰۰	۳.۰۰	-	-	۳.۰۰۰۰	۱	فوق لیسانس
۳.۰۰	۱.۰۰	۰.۲۹۷۳۸	۰.۷۸۶۸۰	۲.۵۷۱۴	۷	تعداد

جدول شماره ۸: تحلیل واریانس درآمد سالانه

Sig. سطح معناداری	F مقدار	مجدورات میانگین	درجه آزادی	جمع مجدورات
.۰۸۰	۶.۴۲۹	۱.۰۷۱	۳	۳.۲۱۴
		.۱۶۷	۳	.۵۰۰
			۶	۳.۷۱۴
				جمع

اثبات فرضیه ۳: با توجه به فرضیه " بین سطوح زیر کشت در گلخانه ها و وضعیت اقتصادی در روستا رابطه معناداری وجود دارد " می توان بیان داشت :

جدول شماره ۸. ضریب همبستگی پیرسون

وضعیت اقتصادی	سطح زیر کشت
همبستگی سطح زیر کشت	۱
Sig سطح معناداری دو دامنه	
تعداد	۷
همبستگی وضعیت اقتصادی	.۸۰۶
Sig سطح معناداری دو دامنه	.۰۲۹
تعداد	۷
	۲۷۸

با توجه به سطح معناداری بدست آمده در جدول شماره ۹، ضریب همبستگی پیرسون چون این سطح برابر با ۰.۲۹/ و کوچکتر از ۰.۰۵/ میباشد بنابراین با اطمینان ۹۵٪ فرض پژوهش تایید میگردد یعنی بین سطوح زیر کشت در گلخانه ها و وضعیت اقتصادی در روستا رابطه معناداری وجود دارد.

۱۲. جمع بندی

کشاورزی در واقع یکی از پایه های اساسی اقتصاد در هر کشوری است که با تامین مواد غذایی، کمک به تامین سرمایه در رشد اقتصادی، کمک به ذخیره نیروی کار و همچنین کمک به بازار کالاهای صنعتی نقش ویژه ای را در توسعه در ابعاد مختلف آن (توسعه پایدار) ایفا می کند. در این بین با توجه به محدودیت آب و خاک و از همه مهمتر با توجه به بحران کم آبی در چند سال اخیر و همچنین با توجه به تنوع نیازهای مردم در فصول مختلف سال، کشت گلخانه ای با توجه به خصلتهای ویژه خود؛ یعنی، حفظ و کنترل آب و خاک، جلوگیری از فرسایش خاک، تامین نیازهای مصرفی مردم در فصول مختلف، افزایش سطح کمی و کیفی تولید محصولات گلخانه ای، و در نهایت با توجه به نقشی که در افزایش درآمد و اشتغال (بصورت مستقیم و غیر مستقیم) دارد، می تواند گامی بزرگ در بسط و توسعه مناطق همجوار باشد. همانطور که که بازتابهای کشت گلخانه ای نیز در دهستان تنکمان نیز، گویای این امر است. بنابراین با توجه به استنباط داده های بدست آمده به این نتیجه می رسیم که کشت گلخانه ای می تواند در اقتصاد و توسعه روستا نقش به سزایی داشته باشد و باعث ارتقای سطح زندگی روستائیان شده و هم چنین با ارتقای سطح روستا می تواند توسعه پایدار ملی را منجر شود.

۱۳. ارائه پیشنهادات و راهکارها

همانطور که عنوان شد، گلخانه ها با وجود اینکه نقش مهمی در تولید محصولات مصرفی مورد نیاز مردم و در توسعه اشتغال و در آمد دارد، ولی ایجاد و توسعه کشت های مختلف یا حتی توسعه تک کشتی در گلخانه، نیازمند هزینه های زیادی است که در بسیاری از موارد از عهده افراد خارج بوده یا در بسیاری از موارد به دلیل سوء مدیریت، خسارت زیادی را بر فرد مجری این پروژه، خواهد گذاشت بر همین مبنا، این امر نیازمند :

۱. ایجاد تشکلهای و تعاونی های مختلف روستایی و حتی شهری برای تعامل مستمر در توسعه کشت گلخانه ای که این تعامل و همکاری می تواند به اشکال مختلف (همکاری و شرکت در ایجاد گلخانه ها، مدیریت گلخانه ها و ایجاد زمینه توزیع و فروش محصولات) می تواند باشد.
۲. حمایت های دولت در در بازاریابی محصولات تولیدکنندگان و ارائه وام های بلاعوض و کم بهره به روستاییان.
۳. حمایت جهاد کشاورزی در ارائه خدمات مختلف نظارتی و کارشناسانه در دوره های مختلف کشت محصول تا بهره برداری محصول،
۴. تنوع در کشت محصولات گلخانه، این امر نقش مهمی در توسعه اقتصادی منطقه دارد، چرا که جدای از توسعه و تنوع محصولات از نظر اقتصادی، بصره تر خواهد بود و باعث انگیزه و رغبت فرد یا افراد تولید کننده در منطقه می شود.
۵. ترویج و آموزش تخصصهای لازم در زمینه کشت گلخانه ای این امر نقش حائز اهمیتی دارد، چرا که متأسفانه بسیاری از ورزشکستگانی های ناگهانی که گریبان گیر بسیاری از صاحبان گلخانه شده است، به علت فقدان آموزش مجری و کارگزاران این گلخانه ها بوده است. بنابراین باید آموزش های مختلف در دوره های قبل از ایجاد گلخانه ها، در حین تولید و حتی بعد از تولید جهت توسعه و ارتقای هر یک از واحدهای تولید گلخانه ای، ضروری است.
۶. راهه کوده اصلاح شده با قیمت مناسب در جهت کمک به کشت گلخانه ای و توسعه روستا.

منابع و مراجع

۱. محمودی، حسین، مهدوی دامغانی، عبدالمجید، لیاقتی، هومان(۱۳۸۷)؛ درآمدی بر کشاورزی ارگانیک (زیستی)، چ اول، جهاد دانشگاهی مشهد.
۲. اسدی، علی و نادری مهدی، کریم (۱۳۸۸)؛ کشاورزی پایدار، تهران، دانشگاه پیام نور.
۳. مطیعی لنگرودی، حسن(۱۳۸۶)؛ برنامه ریزی روستایی با تأکید بر ایران، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد، چاپ سوم، پاییز ۱۳۸۶.
۴. رکن الدین افتخاری، عبدالرضا، سجاسی قیداری، رضوی، سید حسن(۱۳۸۹)؛ راهبردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی در مناطق روستایی: مطالعه موردی روستاهای شهرستان خدابنده، نشریه روستا و توسعه، دوره ۱۳، شماره ۳، صص ۲۹-۱، پاییز ۱۳۸۹.
۵. روستا، کورش، آبادی خواه، مطهره، بخشی، محمد رضا (۱۳۹۰)؛ ارزیابی اقتصادی واحدهای تولیدی خیار گلخانه ای در شهرستان بیرجند، علوم و فنون کشت های گلخانه ای، سال دوم، شماره ۷، ۱۳۹۰.
۶. ماینارد، لورنز، نات(۱۳۶۴)؛ از باغچه منزل تا کشاورزی صنعتی، مترجم: منصور تصدیقی، نشر تهران.
۷. لیث، نادر، چیذری، محمد، نادری مهدی، کریم (۱۳۸۹)؛ تأثیر کارآفرینی بر اقتصاد گلخانه داری در استان آذربایجان غربی، علوم و فنون کشت گلخانه ای، سال اول، شماره ۳، ۱۳۸۹.
۸. جمعه پور، محمد (۱۳۹۱)؛ برنامه ریزی توسعه روستایی: دیدگاهها و روشها، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها، انتشارات سمت.
۹. صیامی، سحر، پیکانی، غلامرضا (۱۳۸۷)؛ تعیین الگوی بهینه کشت زراعت تلفیقی متعارف و گلخانه ای با استفاده از مدل برنامه ریزی خطی چندبخشی، نشریه اقتصاد کشاورزی و توسعه دانشگاه آزاد اسلامی علی آباد، بهار ۱۳۸۷، دوره ۱۶، شماره ۶۱؛ از صص ۷۹-۱۰۱.

۱۰. کرمی فر، عصمت (۱۳۸۷)؛ نقش کشت گلخانه ای (گلپای زینتی) در توسعه اقتصادی و اجتماعی روستا (دهستان قبله شهرستان دزفول)، پایان نامه کارشناسی ارشد، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه فردوسی مشهد، استاد راهنما: خدیجه بوذرجمهری | استاد مشاور: جعفر جوان، ۱۳۸۷.
۱۱. اسدی، علی، حسینی، سید محمود، عبدالله زاده، غلامحسین، قره قانی، اردوان (۱۳۸۸)؛ تحلیل عوامل بازدارنده توسعه کشتهای گلخانه ای (مطالعه موردی استان اصفهان)، نشریه تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران (علوم کشاورزی ایران)، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه تهران، ۱۳۸۸، دوره ۴۰، شماره ۱، صص ۹۵-۱۰۵.
۱۲. شریفی، امید، رضایی، روح اله، برومند، ناصر (۱۳۹۰)؛ بررسی عوامل موثر بر پایداری نظام کشت گلخانه ای در منطقه جیرفت و کهنوج، نشریه تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران (علوم کشاورزی ایران) : دوره ۲-۴۲، شماره ۱، صص ۱۴۳-۱۵۲.
۱۳. ایوبی، شمس اله، شاهرخ، وجیهه، جلالیان، احمد (۱۳۹۱)؛ ارزیابی تناسب اراضی برای کشت گلخانه ای خیار در مقایسه با سایر کاربری های موجود در منطقه مبارکه و زرین شهر به کمک تکنیک فرایند تحلیل سلسله مراتبی، نشریه علوم و فنون کشت های گلخانه ای، گروه خاک شناسی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه صنعتی اصفهان بهار ۱۳۹۱، دوره ۳، شماره ۹، صص ۱-۱۳.
۱۴. قوامی، مریم (۱۳۹۱)؛ ارزیابی فنی و اقتصادی تولید گل گلخانه ای در استان خوزستان. پایان نامه کارشناسی ارشد، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده کشاورزی، استاد راهنما: یعقوب منصوری، استاد مشاور: محمدجعفر بهتاش ۱۳۹۱.
۱۵. مرتضی پور، محبوبه (۱۳۹۱)؛ بررسی اثر هدفمند کردن یارانه ها بر روی محصولات گلخانه ای استان البرز (اختصاصا خیار)، پایان نامه کارشناسی ارشد، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه پیام نور، دانشگاه پیام نور استان تهران، دانشکده کشاورزی، استاد راهنما: غلامرضا یآوری | استاد مشاور: محمد خالدي، ۱۳۹۱.
۱۶. اسحاق، ایرج (۱۳۸۶)؛ نقش گلخانه در کم کردن ریسک کشاورزی، نشریه آنلاین فنی مهندسی ایران، قابل دسترس در <http://www.aftab.ir>
۱۷. گرامی، شادیه، حیدری، احمد، عاشوری، احمد (۱۳۸۴)؛ اصول گلخانه داری، نشر پژوهاک کیوان، ص ۱۹۸.
۱۸. رضوانی، محمد رضا (۱۳۹۰)؛ برنامه ریزی توسعه روستایی در ایران، چاپ پنجم، نشر قومس.
۱۹. موسسه توسعه روستایی ایران (۱۳۸۱)؛ گزارش هم اندیشی توسعه روستایی، محور شماره ۲۴، مجموعه مقالات همایش چالشها و چشم اندازهای توسعه ایران، موسسه آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی، صص ۱-۱۴.
۲۰. تودارو، مایکل؛ توسعه اقتصادی در جهان سوم، غلامعلی فرجادی، تهران، سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۶۹، ج ۱، صص ۲۳.
۲۱. دوپویی، گزاویه؛ فرهنگ و توسعه، فاطمه فراهانی و عبدالحمید زرین قلم، تهران، انتشارات کمیسیون ملی یونسکو در ایران، ۱۳۷۴، چاپ اول، صص ۹-۱۰.
۲۲. کوزنتس، سیمون؛ رشد نوین اقتصادی، مرتضی قره باغیان، تهران، رسا، ۱۳۷۲، صص ۱۷.
۲۳. میر، جرالده؛ مباحث اساسی اقتصاد توسعه، ترجمه: غلامرضا آزاد ارمکی، تهران، نی، ۱۳۷۸، چاپ اول، صص ۴۰.
۲۴. قره باغیان، مرتضی؛ اقتصاد رشد و توسعه، تهران، نی، ۱۳۷۳، جلد اول، صص ۶۶-۷۶.
25. Bakker, R. 1999. Effect of Greenhouse Construction on Future Energy Consumption in Greenhouse Rapport Landbouw Economisch Institute Lei, No. 1.99.06, 58pp.
26. Elbatawi, I. E. A. K. Mohri, K. Namba. 1998. Utilization of Solar Energy for Heating a Greenhouse at Nighttime, Proceedings 26th International Symposium On Agricultural Engineering, Opatija, Croatia, 3-6 February 1998, 117-124